

Gjennomgang av innkomne høringsuttaler.

Det har kommet inn 65 uttaler, se tabell.

Uttalene er lagt ut på nettsida www.heiplanen.no, under fanen "Høring", og kan leses i sin helhet der.

Uttaler er referert til og kommentert i sammenheng med en gjennomgang av selve plandokumentet i et eget notat.

Kortversjon av høringsuttalene

Forkortelser: HS = Hensynssone, NVO= Nasjonalt Villreinområde, Villrein = VR, Bygdeutvikling =BY

	Høringspart	kommentar	Tilhører kap.
	Statlig/regionalt nivå		
1	Arkeologisk museum	<ul style="list-style-type: none">-Planen har et utpreget nå- og framtidsperspektiv uten tidsdybde- Historiske fakta styrker grunnlaget for å hevde reinens fortrinnsberettigelse i heiområdet- Beliggenhet av boplasser mm er viktig for å forstå nåtidens adferdsmønster- Tap av vanntilknyttede boplasser og fangstgraverøker verdien av gjenværende kulturspor.- Enkelte Villreinrelaterte kulturminner bør skjermes mot overeksponering og beskyttes mot hærverk mm	2.6.
2	Direktoratet for naturforvaltning	<ul style="list-style-type: none">-Skifte ut "levedyktig bestand" med "livskraftig bestand"-Savner synliggjøring av avvik mellom hensynssone VR og biologisk leveområde-Formuleringen "<u>vurdere</u> kommunale motorferdelsplaner" er for svak.-Savner flere buffersoner mellom NVO og BY. Nåværende løsninger åpner for økt press i NVO, uten retningslinjer eller krav om kanalisering mm-Kritisk til retn.linjer om næring i hensynssone VR-Savner tydeligere styringssignaler til kommunene i HS BY-Stryke "evt." i tabell i pkt 2.11.-Anser at kravene etter NML §§8-12 er oppfylt.-Planen må tydeliggjøre behov for oppfølging av NML også for annet enn villrein i kommunal planlegging-KU anses som tilfredsstillende gjennomført-Biotopvernområder i SVR bør synliggjøres i planen	1.4. 2.10.1 2.10.2 2.10.2 2.10.3 2.11. 4. 2.7.

		-Positiv til samordningsmøte -Bør vurdere eget organ som Rondane	4 4
3	Fylkesmannen i Aust Agder	-Krever framforhandlede retningslinjer tatt inn i sin helhet for å akseptere planen -Positiv til prosesser mm i planarbeidet -Må innarbeides eget forslag om retningslinje for Bjåen i Bykle kommune -Må ha tydeligere formulering i sammendrag om sti- og løypeplaner, samt motorferdselplaner -Villreinnemnd og Styret for SVR må komme tydeligere fram som sentrale aktører i handlingsplanen -Positiv til årlig samordningsmøte -God dialog og organisering	2.10. 2.10.2 Sammendrag 4
4	Fylkesmannen i Hordaland	-Planen gir et godt grunnlag for arealavklaringer i kommuneplanene -Retningslinjene om ferdsel er lite førende -Bør ikke åpnes for nye veier i NVO -I NVO må hensyn til villrein vektlegges tyngre enn utvikling av utmarksnæringer -Gode føringer for å ta vare på trekkområder med Hardangervidda	 2.10.1 2.10.1 2.10.3
5	Fylkesmannen i Rogaland	-Delområde A i Suldal bør gå ut. -Bør informere om DN og villreinnemndene rolle som myndighet i kap 1. -Kritisk til bruk av HS som kun avklarer villreininteressene (Bygdeutvikl.) Bygdeutvikling bør hete "Bygdesone" -Gråsoner for hva som kan defineres som tradisjonelt landbruk -Må legges inn avgrensede føringer for nye veier inn i NVO -Innen NVO skal det ikke åpnes for næringsvirksomhet utover landbruk -Sist pkt under retn.linje for Ferdsel bør tas ut. All "slik aktivitet" må nevnes spesielt som uaktuelt innenfor NVO -Vindkraft og småkraftverk bør nevnes som spesielt uaktuelle i NVO I HS VR må retn.linjene tydeliggjøres slik at tiltak kun kan planlegges hvis den ikke gir en samlet negativ belastning på funksjonen i NVO. -Evt. foran HS må strykes i tab i 2.11 -Handlingsplanen bør suppleres med konkrete forslag om å øke kunnskapsnivået innen ulike tema For eksempel bukkenes bruk, sauebeite -Sammenheng mellom føringer i planen og NML §§8-12 bør komme tydeligere fram, eks.	2.10.2 1 2.10.4 2.10.4 2.10.1,2 2.10.1 2.10.1 2.10.1 2.10.1 2.10.2 2.11 4 3

		<p>"samlet belastning"</p> <p>-Handlingsplanen bør konkretiseres mht samlet belastning ved f.ex. planstatus gjennomgår i årlige møter, krav om samordning/høring av planforslag i hele planområdet, konkretisering av føringer for kommunal arealplanlegging som ivaretar hensyn til samlet belastning, bør tas inn i retningslinjene i kap 2.10.2</p>	4
6	Fylkesmannen i Telemark	<p>-Ta med "Grøntformål" i tabell 2.11.</p> <p>-Evt. I samme tabell tas ut</p> <p>-Trekkeområdet ved Kuskar trekkes østover, slik at den er i overensstemmelse med Mds avgjørelse 8.11.2006.</p> <p>-Bør ta inn trekkområde over Birtedalsvegen</p> <p>-Uklart om utmarksnæringer er ment å være i samsvar med pbl §11-7 pkt 5a</p> <p>-Uenig i "tilleggsnæringer i landbruket"</p> <p>-Kritisk til restaurering mm av eksisterende støler og retn.linj. om båthus</p> <p>-Siste pkt under Ferdsel bør tas ut, bør ikke legge til rette for slik aktivitet i NVO.</p> <p>-Småkraftverk og andre kraftprosjekt bør ikke tillates i NVO.</p> <p>-Spredt utbygging i HS VR må avklares i k.plan, og bare hvis ikke negativ konsekvens for villrein</p> <p>-Bør være interkommunalt samarbeid om samlet belastning etter NML</p> <p>-Plan må synliggjøre vurderinger etter NML som begrunnelse for soneinndeling</p> <p>-Anser handlingsplanen som en ramme for en handlingsplan, må følges opp med en konkretisering</p> <p>-Kunnskapsbehovet må fanges opp i handlingsplanen, og føre-var legges til grunn i kommuneplanene.</p>	<p>2.11</p> <p>2.11</p> <p>Kart</p> <p>Kart</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.1</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>4</p>
7	Fylkesmannen i Vest-Agder	<p>-Aktivitet fra planlagt hytteområde ved -Nesjen må ikke forstyrre reinens trekk og bruk av nærområdene</p> <p>-Trengs strengere føringer for å hindre ferdsel på magasin og anleggsveier</p> <p>-Støtter profil og avgrensning i planen, samt inkluderende prosess</p> <p>-Må konkret påpeke at villreinhensyn skal ivaretas i arealbruk som kan generere ferdsel inn i villreinområdene</p> <p>-Det forutsettes utarbeiding av sti- og løypeplan</p> <p>-En del konkrete rettelser i teksten</p> <p>Godt samarbeid og god dialog</p>	<p>2.10.1,4</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.4</p> <p>2.10.1</p>

8	Riksantikvaren	-Bør ta inn en felles retningslinje m henvisning til kulturminnelovens §3 samt om nødvendig uttale fra kulturminnemyndighetene ved inngrep i stølsbygg og kulturminner.	2.10
9	Statens Vegvesen, Aust Agder	-I generelle retn.linjer NVO, pkt 4, bør uttrykkene byggevirksomhet, virksomhet, aktivitet, forstyrrelse presiseres slik at drift og vedlikehold av off. vegger ikke omfattes av retn.linjen -Tilsvarende presisering i HS VR for"eksisterende nye vegger", opprustning, øker tilgjengeligheten, samt i HS trekkområder uttrykken byggetiltak, aktivitet, opprusting og omlegging	2.10.1 2.10.2 2.10.3
10	Statens Vegvesen, Telemark	.. som Aust Agder	
11	Statens Vegvesen, Vest Agder	.. som Aust Agder	
	Kommuner		
12	Bygland kommune	-Fjellgardar og gamle støylsområde innan NVO må kunne brukast og utviklast inn i framtida. -Må vera opning or å vurderer vindkraftprosjektet uavhengig av Heiplanen i eigen planprosess -Usikker om meir leigekøyring vil føra til mindre skuterløyring -Har erfart at verdiskapingsprosjekt i fjellområde o.l. ikkje er lett å få til	2.10.1,2 2.10.1 2.10.1
13	Bykle kommune	-Stort sett fornøyd med resultatet -Et nærere avgrenset området omkring Bjåen må få egne retningslinjer. -Det forutsettes at fylkeskommunen og kommunene har det reelle forvaltningsansvaret i Setesdal Austhei Siste to pkt like som Bygland	2.10.2
14	Forsand kommune	-Sterk motstand mot planforslaget -Støtter NVO forslaget -Vil fjerne HS VR i kommunen -Områder innen SVR der det er åpna for spesielle omsyn til menneskelig aktivitet må ha fortrinn over villreinen -Uenig i behov for HS VR. Kan endre muligheten for fortsatt spredd bosetning og næringsvirksomhet i kommunen -En rekke påstander om virkningen av Heiplanen	2.10.1 2.10 2.10.2 2
15	Fyresdal kommune	-Presisere "mindre uthus" i retningslinjene -Anneks på fritidshytter bør tillates opptil 20 m2 -Retn.linjer om ferdsel må åpne for rekreasjonsløyper for snøskuter	2.10.1,2 2.10.1,2 2.10.1,2

		-Retn.liner om veger må bare gjelde nye veger -I HS BY må det ikke stilles krav om KU for villrein -HS BY skal være under vernskogsgrensa i hele kommunen -Noen konkrete endringsforslag fra HS VR til BY, se eget kart	2.10.1,2 2.10.4 2.10.4,kart kart
16	Gjesdal kommune	-Må tydeliggjøre retningslinjer for HS BY	2.10.4
17	Hjelmeland kommune	-Positiv til plan for området -Vil fjerne HS VR i kommunen -Alternativ trekke grense øst for Ritlandskrateret	2.10.2
18	Hægebostad kommune	-Positiv til avklaringer i Heiplanen -Kommunestyret krever at HS VR skal følge vernegrensa for SVR -Stilles kritisk syn (= synsing..) på Norsk Villreinsenters rapport om biologisk leveområde samt -FM i Vas faglige grunnlag for at det kan forekomme villrein sør for SVR.	2.10.2 2.6
19	Kvinesdal (foreløpig)	-Positive til utarbeiding av Heiplanen -Forslag til mindre grenseendring, se eget kart	kart
20	Sirdal kommune	-To endringsforslag, ett kan se på vedlagte kart, det andre er muntlig forklart ved HS VR utvides følgende sted på austsida i Sirdal, sør for Hovsknuten, hvor deler av Tonstadhei inngår.	kart
21	Strand kommune	Ingen vesentlige merknader	
22	Suldal kommune	-Enig med intensjonene i planen -Område A bør tas ut. -Bør kvalitetssikre villreinkartet, spesielt trekkveier -Må ikke legge restriksjoner på sauebeite hvis ikke det påvises vesentlige konflikter med villrein.	2.10.2 2.6 2.10
23	Tokke kommune	-Fornøyd med prosessen -Kuskartrekket vurderes på nytt av NINA i samarbeid med Fylkesmannen i Telemark -Ber om ny vurdering av områdene Lofthusnuten og flatene heimafor som del av HS VR	2.10.3 2.10.2
24	Valle kommune	-Stort sett fornøyd med resultatet -Ønsker utvidet arealgrense for stølsbuene til 50m ²	2.10.1,2
25	Vinje kommune	-Arealkategorier i Europeisk Villreinregion Sør må være identiske -Å skille mellom viktige og mindre viktige trekkområder -Områdei i kommunedelplan Vågslid endres til HS BY -Trekket ved Vamark må ta ut og endres i følge kart til HS BY	2.8 2.10.3 Kart 2.10.4

		-Tillegg retn.linjer fir Bygg 2.10.1., ”eller konkrete planer og ressursgrunnlag for slik næring” -Stammestørrelse må vurderes i framtidig rullering -Forslag til endring av formulering ang Bern-konvensjonen og Norges forpliktelser	2.10.1 1.1
26	Åmli kommune	-Planen solid forankra i kommunen -Noen forslag til endringer i KU-delen	6.3
27	Åseral kommune	-Positivt bidrag til en mer forutsigbar arealforvaltning i heiområdene -Sterkt avvik fra planprogrammet -Bør vurdere å fjerne HS BY -Må nevnes at det gjelder egne regler mm i SVR, som eget pkt i kap 2.10.1 -For generell KU-del -Forutsetter at planen ikke hindrer omsøkte og meldte vannkraftprosjekt -GPS prosjektet bør utvides med merking av bukk -To forslag til endringer i HS V – se eget kart -Kommunen har regionalt ansvar for tilrettelegging av friluftslivsaktivitet i fjellet.	1.3 2.10.4 2.10.1 6.3 2.10.1,2 4 kart
	Grunneierlag/ -organisasjoner		
28	AT Skog	-Planen løser ikke de store arealutfordringene som kommer framover -Planen legger en betydelig demper på mulighetene som skissert i ”Fjellteksten” -Er en verneplan for reinsdyr og er lite troverdig i forhold til bygdenes utfordringer -Må tydeliggjøre at skogbruk kan finne sted	1 2.10.1
29	Aust-Agder Bonde- og småbrukarlag	-Støtter uttalen fra Bondelagene	
30	Bortelid utmarkslag og fjellpark	-HS VR ved Langevatn lite hensiktsmessig pga eksisterende ferdsel og kraftmagasin. -Endre til BY	2.10.2
31	Fidjeland grend	-Foreslår endring av HS VR mellom Kvæven og Grubbå	2.10.2
32	Fyresdal skogeigarlag	-For brå overgang mellom HS NVO og VR sør for vegen til Åraksbø -Håper på reduksjon av fortetting av hytter ved Bjørnevatt -Advare mot for stor vekt på tamreinopphav -Ser få konflikter med Heiplanen	2.10.2,3 2.6
33	Grunneiere Sirdal	-Uenighet om kommunal behandling av saka -Områder sør for Hovknuten bør være med i planen som villreinområde	2.10.2
34	Josdal og Seland	-Støtter Sirdal k.styres vedtak av 5.5.2011	

	grend, Sirdal		
35	Ljosland utmarkslag	-Støttet Åseral kommunestyres vedtak	
36	Norges Bondelag, fylkeslagene	-Positiv til vektlegging av aktiv drift i landbruket -Alle områder for småbeite skal også kunne beites i framtida -Foreslår nytt pkt om rovdyrpolitikk under Mål for Heiplanen -Burde brukt mer oppdelt soneinndeling, som H.vidda, skaper usikkerhet for gr.eiere og andre -Bør være nok med planer om utmarksnæring, ikke krav om årsoppgave for næringsinntekt -Bør dele opp retn.linjer ang etablering av reiselivstiltak i tunge og enkle investeringer og byggetiltak, og et mer liberalt godkjenningsregime for tiltakene -Vil fjerne en formulering i kap. 6.3.3.2. og erstatte med Reiseliv og fritidsboligutbygging er næringsaktivitet som bidrar til å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene	2.10.1,2 1.4 2.7 2.10.1,2 2.10.1,2 6.3
37	Setesdal Austhei villreinlag	-Trekkråde Nord-Øst for Sessvatn i Vinje kommune bør justeres i samsvar med forskningsrapport fra Per Jordhøy 2002	2.10.3
38	Villreinnemnda for Setesdalsområdet	-Avgrensninger er på tvers av villreinhensyn og leveområde -Planen legger for mye vekt på lokal næringsutvikling -Må rette opp feil navnebruk på villreinnemnda -Bør være buffersone i Bygland på austheia, i samsvar med leveområdekartet -Savner at villreinnemnda er nevnt som samarbeidspart. -Ikke enig i at villreinens sesongmessige bruk av området i Austheia skal tillegges vekt. -NVO bør ha samme regler i Austheia som ellers i planområdet -Bør fokusere mer på leiekjøring med skuter -Bør regulere ferdsel på anleggsveier sterkere -Påpeker feil i teksten i samsvar med FM i AA -Burde vært HS kalving i Austheia, i det minste fokusområde for nærmere undersøkelser	2.10.1,2 2.10.2 4 2.10.2 2.10 2.10.1,2 2.10.1,2 4
39	Villreinvalid SA 21c	-Tilsvarende moment som for Fyresdal skogeigarlag	
40	Vågslid grunneigarlag	-Bemerket lite areal til BY -Oppfatter HS VR som å "miste det eneste og store attraktive arealet for BY innen reiseliv.	2.10.4 2.10.2
41	Åseral landbruksråd	-Tilsvarende Bortelid utmarkslag -Restriksjoner må også gjelde allmen ferdsel generelt	
	Andre organisasjoner		
42	Den Norske	-Bør være åpning for etablering av nye turisthytter som følge av evt ønske om økt bruk av	2.10.1,2

	Turistforeningen	<p>området til friluftsliv</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ang retn.linjer for ferdsel, foreslås at "skal" byttes ut med "skal vurderes" i pkt om andre ferdselsformer -Feil i kart over DNTs sommer- og vinterruter -Ønsker oppsummering av verdiskapingsprosjektet i planen 	<p>2.10.1,2</p> <p>6.3</p> <p>2.6</p>
43	Haukeli Næringslag	<ul style="list-style-type: none"> -Samordning av planene for H.vidda og Heiplanen -Bygdeutviklingssone i Vågslid-området -HS VR omkring Vågslid-området -I Vamark må trekkområde fjernes og området gjøres til HS BY -Villreintrekket Stokketjønn-Sæsvatn smalnes inn i samsvar med kart, samt gjøres om til sone for Bygdeutvikl. -DNT bør vurdere tiltak som stenging av hytter og ferdselsforbud -Det bør lages lang tunnel over Haukelifjell 	<p>2.8</p> <p>2.10.2</p> <p>2.10.2</p> <p>2.10.4</p> <p>2.10.4</p> <p>2.10.1,2</p>
44	Naturvernforbundet i Vest Agder	<ul style="list-style-type: none"> -Uenig i at en del randområder og marginale leveområder defineres inn under HS BY, men må sikres for villreinen 	<p>2.10.4</p>
45	Norges jeger og fiskerforbund	<ul style="list-style-type: none"> -Støtter planforslaget, ønsker klarere og mer bindende retningslinjer -Vil ha forbud mot kraftutbygging og kraftledninger i hensynssonene -Åpner spørsmål om eget villreinsenter i området 	<p>2.10.1,2</p> <p>4</p>
46	Stavanger turistforening	<ul style="list-style-type: none"> - Begrenset informasjon i prosessen -Restriktive retn.linjer, mer enn i verneområder -Stiller spørsmål om ikke flere omr. Burde vært inkludert i NVO -Endre omr. A,B,C til bygdeutvikl., bl.a. basert på klimaprognosene -Etablering av nye turistforeningshytter bør være mulig i NVO -Retn.linje om nye friluftformer, ikke skal legges utenfor, men "skal vurderes lagt" utenfor -Magelfulle kart over stier i KU -Ta inn info- om verdiskapingsprosjektet Savner kap om jakt -Ønskermer fokus på næring knyttet til opplevelsesverdien av villrein 	<p>2</p> <p>2.10.1</p> <p>2.10.2</p> <p>2.10.1,2</p> <p>2.10.1,2</p> <p>6.3</p> <p>2.6</p> <p>4</p>
47	Stopp rasinga av Sirdalsheiene	<ul style="list-style-type: none"> -Uenig i at leveområder for villreinen faller inn under HS BY, NVS sitt leveområdekart må legges til grunn 	<p>2.10.4</p>
	Energiselskap		

48	Agder Energi	-Heiplanen omfatter områder av nasjonal verdi for forsyningssikkerhet og kraftleveranse -Konkret forslag til nye formuleringer ang kraft: - <i>Nye eller vesentlige utvidelser av eksisterende kraftanlegg eller overførings-/kraftlinjer som er til vesentlig skade for villreinbestanden skal unngås i NVO</i> - <i>Når det er tvil om tiltaket innebærer vesentlige inngrep med innvirkning på villreinen eller andre verneinteresser skal det avklares gjennom konsekvensutredninger</i> - <i>Tiltak med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre verneinteresser kan gjennomføres. Dette vurderes gjennom konsekvensvurderinger for hvert tiltak</i>	2.10.1
49	HybridTech	-Har forhåndsmeldt vindkraftprosjekt i Bygland kommune -Mener vindkraft kan bygges uten vesentlige skader for villrein, basert på forskning -Mener at alle tiltak må underlegges krav om KU, også i HS BY	2.10.1 2.10.4
50	Otra Kraft DA	-Har flere prosjekt i grenseområdene for NVO, mener grenser bør justeres i kommende planprosesser -Samme tekstforslag som Agder Energi	2.10.1
51	Sira Kvina kraftselskap	-Samme argumentasjon mm som Agder energi og Otra kraft. -Samme tekstforslag	2.10.1
52	Statkraft energi AS	-Samme argumentasjon som foregående. -Nytt tekstforslag: <i>Ny eller utvidelse av eksisterende kraftutbygging eller kraftlinjer bør unngås i villreinens leveområder. Unntak kan gjøres for tiltak som ikke innebærer nye inngrep av betydning for bevaring av villreinstammen, samt for tiltak med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villreinen, landskap og andre miljø og verneinteresser.</i>	2.10.1
53	Statnett SF	-Behov for oppgraderingstiltak mm i NVO -Bygging av nye linjer er underlagt Energiloven med best. om KU.	2.10.1
	Grunneiere/ enkelpersoner		
54	Arne Skogheim, Edland	-Heiplanen bør omfatte vurdering av tunnel-løsninger over Hardangervidda, for å ivareta viktige trekkområder	2.10.4
55	Bjørg og Nils Hammer, Bygland	-Ønsker at deler av egne eiendommer trekkes utenfor HS NVO ved Hovvatn i Bygland kommune, for å bedre kunne utnytte ressursene	2.10.1
56	Einar Risnes, Kvinlog	-Mener det ikke er tatt nok hensyn til marginale leveområder for villreinen i Sirdal og Kvinesdal	2.10.2
57	Geir Ove Olsen, Asker	-Ber om drastiske endringer i planforslaget for å bevare villreinen	
58	Helge B. Risnes,	-Mener at marginale leveområder i Kvinesdal og Sirdal bør tas vare på	2.10.2

	Høvåg		
59	Jan Ove Pytten Flodquist	-Ber om endring av HS NVO til VR, for å bedre kunne utnytte ressursene på garden	2.10.2
60	Kurt Rossevatn, Hægebostad	-Støtter Hægebostad kommunes uttale om å flytte HS VR til vernegrensa for SVR	2.10.2
61	Olav M. Heggland, Bygland	-Ber om flytting av grenser for å unngå at eksisterende stølsområder og driftshytter blir liggende innenfor Heiplanens grenser	2.10.1
62	Per Svein Liland, Søgne	-Ber om å omgjøre mindre areal ved Nesjen til HS BY pga hytte,	2.10.1
63	Sverre Berrefjord, Flekkefjord	-Største trussel mot villreinen er Brokke-Suleskardveien og hyttebygging i Sirdal, Kvinesdal og Bygland.	
64	Torkel Nøkland, Eiken	-Plan bør knyttes nærmere opp imot en forvaltningsplan. GPS prosjektet viser hvor lite areal som brukes av villreinen.	2.6
65	Ådne Lofthus, Fyresdal	-Flere forslag til endring av grenser til HS BY pga at det drives aktivt skogbruk, er traktorveier, fast bebyggelse og planer om småkraftverk. -Bør være egne retningslinjer for gjerder -BRA for bygninger i NVO bør økes til 80 m2	2.10.1,2